TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. gegužės 20 d. *

Byloje C-308/08

dėl 2008 m. liepos 10 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama S. Pardo Quintillán ir D. Recchia, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Ispanijos Karalystę, atstovaujamą N. Díaz Abad nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: ispanų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris ir L. Bay Larsen (pranešėjas),

generalinė advokatė E. Sharpston,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102 toliau – „buveinių“ direktyva), kaip ji išaiškinta 2005 m. sausio 13 d. Sprendime *Dragaggi ir kt.* (C-117/03, Rink. p. I-167) ir 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendime *Bund Naturschutz in Bayern ir kt.* (C-244/05, Rink. p. I-8445) ir pagal šios direktyvos 12 straipsnio 4 dalį, kiek tai susiję su kaimo kelio nuo Villamanrique de la Condesa (Sevilijos provincija) iki El Rocío (Huelvos provincija) sutvarkymo projektu (toliau – kaimo kelio sutvarkymo projektas).

Teisinis pagrindas

Europos Sąjungos teisė

2 Pagal „buveinių“ direktyvos šeštą konstatuojamąją dalį, „kad galima būtų atstatyti [atkurti] ar palaikyti Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių gerą apsaugos

būklę, būtina pagal nustatytą grafiką steigti specialias saugomas teritorijas, siekiant sukurti vientisą Europos ekologinį tinklą“.

3 Pagal „buveinių“ direktyvos 3 straipsnio 1 dalį „*Natura 2000* pavadinimu kuriamas vieningas specialių saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas. Šis tinklas, sudarytas iš teritorijų, kuriose yra į I priedą įrašyti natūralių buveinių tipai ir į II priedą įrašytų rūšių buveinės, sudaro galimybę palaikyti, o kur reikia ir atstatyti [atkurti] iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale“.

4 „Buveinių“ direktyvos 4 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Remdamasi III priede (1 etapas) išdėstytais kriterijais ir atitinkama moksline informacija, kiekviena valstybė narė siūlo teritorijų sąrašą, nurodydama, kurie jos teritorijoje vietiniai I priedo natūralių buveinių tipai ir kurios II priedo rūšys aptinkamos tose teritorijose. <...>

Per trejus metus nuo šios direktyvos paskelbimo sąrašas kartu su informacija apie kiekvieną teritoriją perduodamas Komisijai. <...>

2. Remdamasi III priede (2 etapas) nustatytais kriterijais, kiekvienam iš penkių 1 straipsnio c punkto iii papunktyje nurodytų biogeografinių regionų ir visai 2 straipsnio 1 dalyje nurodytai teritorijai Komisija, susitarusi su kiekviena valstybe nare, pagal jų pateiktus sąrašus sudaro Bendrijos svarbos teritorijų sąrašo projektą, paremtą valstybių narių sąrašais, nurodančiais tas teritorijas, kuriose yra vienas ar daugiau natūralių buveinių tipų ar prioritetinių rūšių.

<...>

Atrinktų Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą, nurodant teritorijas, kuriose yra vienas ar daugiau prioritetinių natūralių buveinių tipų ar prioritetinių rūšių, Komisija tvirtina 21 straipsnyje nustatyta tvarka.

<...>

5. Teritoriją įtraukus į 2 dalies trečiojoje pastraipoje minimą sąrašą, jai pradedamos taikyti 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys.“

5 Tarp Bendrijos svarbos rūšių, nurodytų „buveinių“ direktyvos II priede, kaip prioritetinė rūšis nurodyta *Lynx pardina* (toliau – Iberijos lūšis). Pagal šios direktyvos 1 straipsnio h punktą, „prioritetinės rūšys“ reiškia „g punkto i papunktyje nurodytas rūšis, už kurių apsaugą Bendrija yra ypač atsakinga, atsižvelgiant į jų natūralaus paplitimo arealo dalį, patenkančią į 2 straipsnyje nurodytą teritoriją“.

6 „Buveinių“ direktyvos 6 straipsnio, kuriuo nustatomas Bendrijos svarbos teritorijų apsaugos režimas, 2 dalyje nurodyta

„Valstybės narės imasi priemonių, siekdamos specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, taip pat rūšių, kurių apsaugai

buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.“

7 „Buveinių“ direktyvos 12 straipsnio 4 dalis išdėstyta taip:

„Valstybės narės sukuria į IV priedo a dalį įrašytų gyvūnų rūšių atsitiktinio gaudymo ar žudymo stebėjimo sistemą. Atsižvelgdamos į surinktą informaciją valstybės narės imasi kitų būtinų tyrimo ir apsaugos priemonių, užtikrinančių, kad atsitiktinis gaudymas ar žudymas neturėtų reikšmingos neigiamos įtakos atitinkamoms rūšims.“

8 Iberijos lūšis yra viena iš rūšių, įrašytų į „buveinių“ direktyvos IV priedo a dalį.

Faktinės bylos aplinkybės ir ikiteisminė procedūra

9 1997 m. gruodžio mėn. Ispanijos Karalystė pasiūlė pripažinti Bendrijos svarbos teritorija Donjanos natūralų parką, visų pirma dėl to, kad jame aptinkama Iberijos lūšis.

10 1999 m. lapkričio mėn., t. y. po to, kai ši vietovė buvo pasiūlyta, ir prieš Komisijai ją įtraukiant į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą patvirtintas kaimo kelio sutvarkymo projektas. Šis kelias ribojasi su Donjanos natūraliu parku ir dalį jo kerta.

11 Manydama, kad šis kelias tvarkytas nesiėmus visų priemonių, būtinų išvengti neigiamo poveikio aplinkai, ypač Iberijos lūšiai, 2004 m. balandžio 1 d. Komisija išsiuntė Ispanijos Karalystei oficialų pranešimą, kuriame nurodė, jog Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal „buveinių“ direktyvos 6 ir 12 straipsnius.

12 Atsižvelgdama į minėtą Sprendimą *Dragaggi ir kt.*, Komisija 2006 m. liepos 4 d. išsiuntė Ispanijos Karalystei papildomą oficialų pranešimą. Šiame pranešime ji nurodė, kad Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal „buveinių“ direktyvą, kaip ji išaiškinta šiame sprendime, ir pagal šios direktyvos 12 straipsnio 4 dalį. Šiuo atžvilgiu ji priminė Iberijos lūšies buvimo teritorijoje, kurioje įgyvendintas kaimo kelio sutvarkymo projektas, svarbą ir nurodė, kad šį kaimo kelią transformavus į regioninį kelią padalyta šios rūšies gyvūnų natūrali buveinė ir šiems gyvūnams iškilo pavojus žūti kelyje, nes nesiimta pakankamai apsaugos priemonių.

13 2006 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimu 2006/613/EB pagal Direktyvą 92/43, priimančiu Vidužemio jūros biogeografinio regiono Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą (OL L 259, p. 1), Donjanos natūralus parkas įtrauktas į šį sąrašą.

14 2006 m. rugsėjo 25 d. raštu Ispanijos Karalystė atsakė, jog įgyvendinus korekcines priemones nebuvo nė vieno atvejo, kad gyvūnas būtų kliudytas transporto priemonės ir kad toks pavojus dėl apsaugos priemonių labai sumažėjo, nors negalima teigti, kad visiškai išnyko.

15 Nusprendusi, kad Europos Sąjungos teisė ir toliau yra pažeidžiama, 2006 m. spalio 18 d. Komisija išsiuntė pagrįstą nuomonę, kurioje vėl pakartojo kaltinimus ir paragino Ispanijos Karalystę per du mėnesius nuo gavimo imtis būtinų priemonių, kad į šią nuomonę būtų tinkamai atsižvelgta.

16 Atsakydama Ispanijos Karalystė 2006 m. gruodžio 18 d. atsiuntė Andalūzijos regiono (Junta de Andalucía) ataskaitą, kurioje dar kartą pabrėžiama, kad įgyvendinus korekcines priemones nebuvo transporto priemonių susidūrimo su Iberijos lūšimis atvejų.

17 Manydama, kad padėtis ir toliau yra nepatenkinama, Komisija 2008 m. liepos 10 d. pareiškė šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Pirmasis kaltinimas, kad tariamai neįvykdytas valstybės narės atsakovės įsipareigojimas pagal „buveinių“ direktyvą neleisti intervencijos, galinčios rimtai pakenkti atitinkamos teritorijos ekologiniams požymiams

Šalių argumentai

18 Komisija tvirtina, kad Ispanijos Karalystė, atlikdama nagrinėjamą kaimo kelio tvarkymą ir nesiėmusi tinkamų apsaugos priemonių, įvykdė intervenciją, galinčią rimtai pakenkti pasiūlytos Bendrijos svarbos teritorijos, kuri laikoma būtina Iberijos lūšiai, ekologiniams požymiams.

19 Iš tiesų, nors Ispanijos valdžios institucijos ėmėsi korekcinių priemonių, dėl tokios intervencijos Iberijos lūšies išlikimui ypač svarbioje teritorijoje padalyta šios rūšies buveinė, tapo sunkiau išsisklaidyti jaunoms lūšims bei palaikyti ryšį tarp skirtingų „teritorinių branduolių“ ir, svarbiausia, jauniems šios rūšies gyvūnams kilo pavojus žūti kelyje. Todėl šiai prioritetinei rūšiai kilo grėsmė išnykti, o tai pažeidžia „buveinių“ direktyva nustatytus įsipareigojimus, kaip jie aiškinami Teisingumo Teismo praktikoje.

20 Ispanijos Karalystė tvirtina, kad regioninio susisiekimo linija tarp Villamanrique de la Condesa ir El Rocío buvo ir yra asfaltuotas kelias ir kad Andalūzijos valdžios institucijos tik palaiko tinkamą šio kelio būklę. Todėl negalima teigti, kad buvo atlikta intervencija, galinti rimtai pakenkti teritorijos ekologiniams požymiams. Net darant prielaidą, kad buvo būtent taip, Ispanijos Karalystė bet kuriuo atveju ėmėsi priemonių išvengti žalos aplinkai.

Teisingumo Teismo vertinimas

21 Reikia priminti, kad pagal „buveinių“ direktyvą, kiek tai susiję su teritorijomis, kuriose yra natūralių buveinių tipų ir (arba) prioritetinių rūšių ir kurios yra nustatytos siekiant jas įtraukti į Bendrijos sąrašą, valstybės narės turi imtis apsaugos priemonių, kurios yra tinkamos išlaikyti minėtų teritorijų ekologinius požymius. Todėl valstybės narės negali leisti intervencijų, kurios gali rimtai pakenkti šių teritorijų ekologiniams požymiams. Taip yra būtent tuomet, kai dėl intervencijos kyla pavojus išnykti atitinkamose teritorijose gyvenančioms prioritetinėms rūšims (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Bund Naturschutz in Bayern ir kt.* 44 ir 46 punktus).

22 Vis dėlto Komisija aiškiai kaltina Ispanijos Karalystę leidus intervenciją, kuri rimtai pažeidė pasiūlytos Bendrijos svarbos teritorijos ekologinius požymius ir dėl kurios kilo pavojus išnykti Iberijos lūšiai, t. y. prioritetinei rūšiai, kurios buvimas nagrinėjamoje teritorijoje buvo viena iš priežasčių valstybei narei atsakovei pasiūlyti Donjanos natūralų parką pripažinti Bendrijos svarbos teritorija.

23 Šiuo atžvilgiu svarbu priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Komisija privalo įrodyti nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą. Iš tiesų būtent ji turi pateikti Teisingumo Teismui visus reikiamus duomenis, kad šis patikrintų, ar tie įsipareigojimai

neįvykdyti, ir tai darydama ji negali remtis kokia nors prielaida (žr. 2007 m. spalio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-179/06, Rink. p. I-8131, 37 punktą ir 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-416/07, Rink. p. I-7883, 32 punktą)

24 Aišku, kad kaimo kelias, jungiantis Villamanrique de la Condesa su El Rocío, pirmą kartą išasfaltuotas 1989 metais. Vykdyti nagrinėjamą kelio tvarkymo projektą leista 2000 m. vasario mėn. su sąlyga, kad bus imtasi tokių priemonių: įrengtos laukinių gyvūnų perėjos, pastatyti tinkami kelio ženklai ir gyvūnus sulaikančia tvora aptvertas kelio ruožas, kertantis miško teritoriją, kuri yra tinkamiausia Iberijos lūšiai saugoti. Kaimo kelias baigtas tvarkyti 2001 m. liepos mėnesį. Tačiau iki 2004 m. lapkričio mėn. dar laipsniškai įgyvendintos kelios papildomos korekcinės priemonės. Iš bylos matyti, kad asfaltavimo darbais nepakeista nei nagrinėjamos susisiekimo linijos trasa, nei jos matmenys, tačiau pakeistas jos naudojimas, minėtą kaimo kelią transformavus į regioninį. Dėl šio pakeitimo suintensyvėjo eismas, ypač privačiais automobiliais, ir automobiliai juo važiuoja greičiau.

25 Neginčijama, kad apskritai kelių transporto infrastruktūros gali būti tikras barjeras tam tikroms rūšims, kurioms skirta „buveinių“ direktyva, ir juo padalijus jų natūralaus paplitimo arealą skatinama šių rūšių endogamija ir genetinis nukrypimas. Vis dėlto neatrodo, kad nagrinėjamas kelio sutvarkymas iš tiesų turėjo įtakos Iberijos lūšies buveinės padalijimui.

26 Šiuo atžvilgiu reikia paminėti toliau pateikiamas aplinkybes.

27 Iš tyrimo, kurį atliekant buvo registruojamos Iberijos lūšies populiacijos Ispanijoje ir Portugalijoje („El Lince ibérico (Lynx pardinas) en España y Portugal – Censo – diagnóstico de sus poblaciones, Guzmán J. N. e.a., Ministerio de Medio Ambiente,

2004“), matyti, kad maždaug pusė Iberijos lūšių populiacijos, gyvenančios Donjanos natūraliame parke, yra susitelkusi 20 % šio parko teritorijos, būtent ten, kur gyvena gausiausios triušių, kuriais jos daugiausia minta, populiacijos.

28 Be to, dėl triušių trūkumo 75 % Iberijos lūšies arealo iš maždaug 12 dauginimosi teritorijų liko ne daugiau kaip 8.

29 Iš Ispanijos valdžios institucijų pateiktos galutinės veiklos ataskaitos, apimančios laikotarpį nuo 2002 m. liepos 1 d. iki 2006 m. birželio 30 d., santraukos („Recuperación de poblaciones de Lince ibérico en Andalucía, Proyecto Life nº 02NAT/E/8609, Consejería de Medio Ambiente, Septiembre 2006“) matyti, kad buvo svarbu paskatinti ryšį tarp atskirų teritorijų, kuriose gyvena Donjanos regiono Iberijos lūšių populiacija, turint mintyje, kad šią populiaciją sudaro maži „teritoriniai branduoliai“, tarp kurių juda išsisklaidydami gyvūnai.

30 Būtent iš bylos aišku, kad svarbiausias mažųjų Iberijos lūšių originalus branduolys yra Coto del Rey miško teritorijose, Donjanos natūraliame parke, ir Matasgordas miško teritorijose, Donjanos nacionaliniame parke. Iš šio branduolio jaunos Iberijos lūšys sklaidosi dviem pagrindinėmis linijomis: viena – šiaurės kryptimi, kertanti asfaltuotą kaimo kelią, jungiantį Villamanrique de la Condesa su El Rocío, o kita – vakarų kryptimi.

31 2006 m. lapkričio mėn. buvo įrengtos aštuonios laukinių gyvūnų perėjos ir du tiltai, siekiant užtikrinti galimybę pereiti minėtą kelią ir pašalinti barjero efektą, atsiradusį dėl šio kelio transformavimo į regioninį kelią.

32 Reikia pripažinti, kad pagal 2007 m. rugsėjo mėn. Pasaulio gamtos fondo (WWF) – Adena pranešimą („Informe sobre el camino agricola asfaltado Villamanrique de la Condesa (Seville)–El Rocío (Huelva)“) paaiškėjo, jog įrengtų laukinės gamtos perėjų neįmanoma naudoti ir jos yra nenaudingos dėl dizaino klaidų ir dėl priežiūros trūkumo arba dėl to, kad neįgyvendintos papildomos korekcinės priemonės.

33 Vis dėlto Villamanrique de la Condesa savivaldybės prašymu parengtoje 2006 m. lapkričio mėn. konsultantų biuro *Inerco* techninėje ataskaitoje („Informe Técnico sobre las medidas correctoras adoptadas en las obras de adecuación del firme de la via Villamanrique–El Rocío (Sevilla – Huelva)“) nurodyta, kad kelios laukinių gyvūnų perėjos, kertančios nagrinėjamą kelią, ir jų dizainas laikytini gerai pritaikytais prie susisiekimo linijos, kurios pereinamumą turi užtikrinti, savybių. Jomis negalima naudotis tik per ypač didelę liūtį.

34 Kaip pastebi Komisija, cituodama korekcinių priemonių, įgyvendintų Villamanrique de la Condesa–El Rocío asfaltuotame kaimo kelyje, veiksmingumo stebėsenos ataskaitą („Informe de seguimiento de la eficacia de las medidas correctoras establecidas en el camino agrícola asfaltado Villamanrique de la Condesa – El Rocío, Junta de Andalucía Consejería de Medio Ambiente, 16 marzo de 2008“), nuo 2006 m. kovo mėn. iki 2007 m. vasario mėn. buvo galima nustatyti tik keturis atvejus per metus, kai Iberijos lūšys naudojosi perėjomis, tačiau tiesa, kad tuo laikotarpiu bendra numanoma Iberijos lūšių populiacija Donjanos parkuose nesiekė nė 50 gyvūnų. Be to, šio sprendimo 29 punkte minėtoje galutinėje veiklos ataskaitoje teigiama, kad nustatyta, jog Iberijos lūšys juda tarp skirtingų Donjanos regiono teritorijų. Šiuo atžvilgiu, pagal minėtą stebėsenos ataskaitą laukinių gyvūnų perėjos buvo pakankamai apželdintos, kad paskatintų gyvūnus jomis naudotis, o perėjų šlaitai puikiai pritaikyti lūšims.

35 Be to, kaip nurodyta minėtoje galutinėje veiklos ataskaitoje, sugavus 13 gyvūnų ir įgyvendinus auginimo nelaisvėje programą gimė du jaunikliai, kurių tėvai kilę atitinkamai iš Andujar Cardeña ir Donjanos regionų populiacijų. Tai buvo dar vienas žingsnis, palaikant esamą genetinę įvairovę.

36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, negalima manyti, jog pakankamai įrodyta, kad kaimo kelio tvarkymo projekto įgyvendinimas iš tiesų turėjo įtakos padalijant Iberijos lūšies buveinę Donjanos regione.

37 Kalbant apie tariamai didesnį transporto priemonių susidūrimo su gyvūnais pavojų, kuris kilo minėto regiono Iberijos lūšims įvykdžius kaimo kelio sutvarkymo projektą, reikia paminėti toliau pateikiamas aplinkybes.

38 Komisija pacitavo 2006 m. gruodžio 18 d. Ispanijos valdžios institucijų pateiktą dokumento „Tvarus judrumas, saugumas kelyje ir Donjanos regiono laukinių gyvūnų apsauga“ („Borrador, Movilidad sostenible, seguridad vial y conservación de la faune silvestre en la comarca de Doñana“) preliminarų projektą, kuriame nurodyta, kad susidūrimai tarp Iberijos lūšių ir transporto priemonių tapo viena pagrindinių Donjanos regiono Iberijos lūšių žūties priežasčių ir todėl lemiamu populiacijos gyvybingumo ateityje veiksniu. Šiame preliminariame projekte teigiama, kad situaciją pablogino du pagrindiniai veiksniai: tai, kad padaugėjo asfaltuotų kelių, ypač per paskutinį XX amžiaus dešimtmetį, ir tai, kad visame regione suintensyvėjo kelių eismas, turizmo ir komerciniais tikslais imta daugiau naudotis pagrindiniais keliais ir asfaltuotais kaimo keliais.

39 Pagal šio sprendimo 27 punkte minėtą tyrimą, Donjanos regione nuo 2000 m. iki 2003 m. kelyje žuvo dešimt Iberijos lūšių. Tačiau neginčijama, kad per šį laiką tik viena Iberijos lūšis žuvo per susidūrimą su transporto priemone kaimo kelyje, jungiančiame Villamanrique de la Condesa su El Rocío.

40 2004 m. šiame kelyje rasta kita žuvusi Iberijos lūšis.

41 Vis dėlto sutariama, kad nuo 2004 m. lapkričio mėn., kai baigtos įgyvendinti papildomos korekcinės priemonės, minėtame kelyje nebuvo pervažiuota nė viena Iberijos lūšis, bent jau iki rašytinės proceso Teisingumo Teisme dalies pabaigos, t. y. iki 2009 m. vasario 23 dienos.

42 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad minėtos korekcinės priemonės apima priemones atgrasyti nuo greičio viršijimo, kelio ženklų pastatymą, aptvėrimą stuburinius sulaikančia tvora ir laukinių gyvūnų perėjų, tiltų ir drenažų įrengimą.

43 Taigi, kalbant apie priemones atgrasyti nuo greičio viršijimo ir kelio ženklų pastatymą, iš šio sprendimo 33 punkte minėtos *Inerco* ataskaitos aišku, kad įgyvendinus Ispanijos valdžios institucijų priimtas priemones atgrasyti nuo greičio viršijimo pastebima, jog nagrinėjamame kaimo kelyje važiavimo greitis labai sumažėjo, palyginti su tuo, kuris užregistruotas keleriais metais anksčiau.

44 Vis dėlto iš Donjanos natūralus parko tyrimo, atlikto 2006 m. („Estudio de 2006 del Parque Natural de Doñana“), matyti, kad vidutinis greitis minėtame kelyje viršija leistinas ribas.

45 Tokiomis aplinkybėmis šio sprendimo 34 punkte minėtoje ataskaitoje daroma išvada, kad nors priemonės, kurių imtasi, iki šiol davė gerus rezultatus, visas priimtas priemones galėtų pagerinti greičio kontrolė, intensyvesnė visos infrastruktūros priežiūra arba net naujų priemonių priėmimas.

46 Kalbant apie gyvūnus sulaikančią tvorą, šio sprendimo 32 punkte minėtame Pasaulio gamtos fondo (WWF) – Adena pranešime teigiama, kad ja aptvertas ne visas kaimo kelio, jungiančio Villamanrique de la Condesa ir El Rocío, ruožas – viename

kelkraštyje trūksta maždaug 3 kilometrų tvoros. Todėl šioje dalyje Iberijos lūšis gali netrukdoma patekti ant kelio. Pagal šio sprendimo 33 ir 43 punktuose minėtą *Inerco* ataskaitą kelias visiškai aptvertas ir priemonės, kurių imtasi šiuo atžvilgiu, yra tinkamos siekiamiems tikslams, nors norint garantuoti tvoros vientisumą būtina ją patikrinti. Be to, atsitiktiniai plyšiai kai kuriose tvoros dalyse išimtinai leido laukiniams gyvūnams pereiti kelią

47 Šio sprendimo 34 ir 35 punktuose minėtoje stebėsenos ataskaitoje nurodoma, kad iš 11 000 metrų minėto kaimo kelio, kertančio Donjanos natūralus parką, pirmieji 9 300 metrų, nutiesti per miško teritoriją, kuri yra Iberijos lūšiai tinkama buveinė, yra visiškai aptverti gyvūnus sulaikančia tvora iš abiejų kelio kraštų. Likę 1 700 metrų nėra aptverti, nes kelias kerta semiamą teritoriją ir naudojamas kaip brasta per didelius potvynius. Be to, šioje dalyje nėra nei medžių, nei krūmų – žemė skirta ganykloms.

48 Iš Komisijos nurodomo Ispanijos Karalystės nacionalinės gamtos apsaugos komisijos iniciatyva parengto dokumento „Laukinių gyvūnų perėjų dizaino ir perimetrinės tvoros techniniai reikalavimai“ („Prescripciones técnicas para el diseño de pasos de fauna y vallados perimetrales“) aišku, kad Iberijos lūšims rekomenduojama pintos arba suvirintos vielos tvora, kurios aukštis nuo žemės – 2 metrai. Tačiau neginčijama, kad šiuo atveju nagrinėjama gyvūnus sulaikanti tvora atitinka rekomenduojamus reikalavimus, kurie, kitaip nei Komisija tvirtina dublike, nėra draudžiami keliams, kuriems būdingos tokios pačios kaip nagrinėjamo kelio savybės.

49 Minėtoje stebėsenos ataskaitoje taip pat nurodyta, kad kaip korekcinė priemonė, susijusi su gyvūnus sulaikančia tvora, ir siekiant užtikrinti, kad Iberijos lūšiai būtų lengviau pabėgti, jeigu patektų į nagrinėjamą kelią, visoje tvoroje įrengta pakankamai ištrūkimo vietų, daugiausia jų sutelkta apie galimo patekimo į kelią vietas, t. y. sankryžas ir tvoros pradžią bei pabaigą. Šių ištrūkimo vietų veiksmingumo dar nebuvo

galima patikrinti, nes tvora gerai atlieka savo funkciją ir nė viena Iberijos lūšis dar negalėjo jos kirsti.

50 Kalbant apie laukinių gyvūnų perėjas, tiltus ir drenažą, reikia daryti nuorodą į šio sprendimo 32–34 punktus.

51 Atsižvelgiant į visas išdėstytas aplinkybes ir jas visas įvertinus, reikia pripažinti, kad Komisija neįrodė, jog įgyvendinus kaimo kelio sutvarkymo projektą Iberijos lūšiai iškilo didelis susidūrimo su transporto priemonėmis pavojus.

52 Taip pat, nors iš kai kurių bylos elementų atrodo, kad bendra padėtis Donjanos teritorijoje gal nėra patenkinama Iberijos lūšies apsaugos reikalavimų atžvilgiu, būtent todėl, kad palyginti daug šios prioritetinės rūšies gyvūnų žūsta kelyje, iš turimų įrodymų Teisingumo Teismas negali daryti išvados, kad pats kaimo kelio sutvarkymo projektas su korekcinėmis priemonėmis yra intervencija, dėl kurios kyla Iberijos lūšies išnykimo atitinkamoje teritorijoje pavojus ir kuri todėl gali rimtai pakenkti atitinkamos teritorijos ekologiniams požymiams.

53 Todėl pirmąjį kaltinimą reikia atmesti.

Antrasis kaltinimas, kad valstybė narė atsakovė tariamai neįvykdė įsipareigojimų pagal „buveinių“ direktyvos 12 straipsnio 4 dalį

Šalių argumentai

54 Komisija tvirtina, kad nors Ispanijos valdžios institucijos pripažino atsitiktinę trijų Iberijos lūšių žūtį kaimo kelyje, jungiančiame Villamanrique de la Condesa su El Rocío, atitinkamai 1996 m., 2002 m. ir 2004 m., jos nesukūrė griežtos atsitiktinio Iberijos lūšių žudymo nagrinėjamame asfaltuotame kelyje stebėjimo sistemos ir nesiėmė būtinų apsaugos priemonių, kad šie atsitiktinio žudymo atvejai neturėtų didelio neigiamo poveikio šiai saugomai rūšiai.

55 Ispanijos Karalystė teigia, kad ėmėsi priemonių, kurios yra tinkamos ir kuriomis labai sumažintas atsitiktinio žudymo pavojus. Be to, Ispanijos valdžios institucijos užtikrina patenkinamą priimtų priemonių stebėseną ir toliau nagrinėja naujas priemones, kurios gal būtų dar tinkamesnės rūšiai apsaugoti ir pagerinti.

Teisingumo Teismo vertinimas

56 Pagal „buveinių“ direktyvos 12 straipsnio 4 dalį kartu su šios direktyvos IV priedo a dalimi valstybės narės sukuria, be kita ko, Iberijos lūšies atsitiktinio žudymo stebėjimo sistemą. Atsižvelgdamos į surinktą informaciją valstybės narės imasi naujų

tyrimų arba būtinų apsaugos priemonių, užtikrinančių, kad atsitiktinis žudymas neturėtų didelio neigiamo poveikio atitinkamoms rūšims.

57 Kalbant apie atsitiktinio Iberijos lūšių žudymo stebėjimo sistemos sukūrimą, reikia priminti, kad pagal šio sprendimo 29 punkte minimą galutinės veiklos ataskaitos santrauką duomenų apie Iberijos lūšies žūtį dėl nenatūralių priežasčių, tarp jų dėl susidūrimo, bazė pagal geografinius kriterijus yra sukurta. Vadinasi, galima nustatyti Iberijos lūšies paplitimo arealo teritorijas, kuriose jai iškilęs didžiausias pavojus.

58 Kalbant apie būtinas apsaugos priemones, kad šie atsitiktinio žudymo atvejai neturėtų didelio neigiamo poveikio Iberijos lūšiai, iš esmės galima taikyti nagrinėjant pirmąjį kaltinimą padarytas išvadas, kuriomis remiantis nuspręsta tą kaltinimą atmesti.

59 Šiuo atveju, kaip tvirtina Ispanijos Karalystė, aplinkybė, kad Ispanijos valdžios institucijos toliau nagrinėja naujas priemones, kuriomis būtų galima sustiprinti rūšies apsaugos ir pagerinimo sąlygas, pati savaime negali lemti išvados, kad priemonės, kurių jau imtasi, nėra tinkamos siekiant „buveinių“ direktyvos 12 straipsnio 4 dalyje nurodyto tikslo, pateikto šio sprendimo 58 punkte.

60 Todėl antrąjį kaltinimą reikia atmesti.

61 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ir nesant reikalo priimti sprendimo dėl Ispanijos Karalystės triplike pareikšto prieštaravimo dėl priimtinumo, pagrįsto tariamu pirmojo kaltinimo aptakumu ir netikslumu, Komisijos ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Ispanijos Karalystė prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos ir ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Europos Komisija padengia bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.